

CAP. VIII.

Valet collatio beneficii ei facta, qui prius fuit excommunicatus, sed absolutus tempore collationis.

Idem Decano, & Subdiacono a Pictaviens. & Magistro P. Canonico Petragoricens. (an. 1213.)

Proposuit b coram nobis Magister P. Clericus Episcopi Tusculan. quod G. sanctæ Mariæ in porticu Diacono Cardinali in partibus illis Apostol. sed. legationis fungente officio, quidam de Lemovicinio ei humiliter supplicarent, ut eorum Ecclesiam, quæ debito fraudabatur Clericorum servitio, ordinaret: pro se ac Magistro eodem preces specialiter porrigentes. Ipsa vero Lemovicen. civitatem ingressus, Canonicos monuit, ut illos reciperent in socios, & in fratres: maxime cum Præbendæ V. vel IV. ab ultima ipsius Ecclesiæ ordinatione vacassent: quibus post petitas, & concessas deliberationis inducias non curantibus respondere, de Præbenda Lemovicen. Cardinalis prædictus eosdem Clericos investivit: [& infra. 1] Cum autem dictus Magister, & Lemovicen. Poenitentiarium in nostra fuissent præsentia constituti, & acta iudicii inspici fecerimus diligenter, per Poenitentiarium testes intelleximus, quod Lemovicen. Episcopus pluribus annis, antequam idem Magister investitus fuerit, Clericos Burgen. castri Lemovicen. & eundem P. nominatim (quem eorum dicebant consiliarium, & fautorem) vinculo excommunicationis astrinxit. Per testes vero Magistri P. probatur, quod etsi dictus Episcopus in Burgen. & eorum fautores tam Clericos, quam Laicos Lemovicen. excommunicationis sententiam protulisset, eos tamen per tres annos absolvit, antequam dictus Magister fuerit investitus: [& infra. 2] Et quia idem Episcopus dicto Magistro communicavit postea in Ecclesia, & in mensa: [& infra. 3] Quia vero sæpe dictum Magistrum investituræ suæ tempore, a præfato Episcopo extitisse excommunicatum, dictus Poenitentiarium (sicut obrulerat) non probavit, cum ex adverso de absoluteione, & communione dicti Episcopi fuerit facta fides: quod per dictum Legatum de memorato Magistro factum est, per diffinitivam sententiam duximus approbandum.

[2 Si vero probaret ipsum excommunicatum tunc temporis extitisse, non postponeret, quod de ipso factum fuerat, revocare, qui mandatum Apost. sed. exsequentes, utriusque partis confessionibus, & allegationibus intellectis, eandem causam sufficienter instruat ad nostrum remiserunt examen.]

[3 Quibusdam Presbyteris usque ad certum tempus in excommunicatione retentis, qui contra sententiam interdicti præsumplerant celebrare.]

[3 His igitur, quæ utraque pars proposuit, intellectis.]

CAP. IX.

Suspensus, vel excommunicatus ignoranter celebrando, nulla indiget dispensatione respectu irregularitatis, alias secus.

Gregorius IX. I. & I. Canonicis Pragenses c. [an. 1232.]

Apostolicæ sedis: [& infra.] Verum quia tempore suspensionis ignari celebrastis divina, vos reddit ignorantia probabilis excusatos. Cæterum si forte ignorantia crassa & lupina, aut erronea fuerit, propter quod dispensationis gratia egeatis, eam vobis de benignitate Apostol. indulgemus.

CAP. X.

Excommunicatus minori celebrans, non est irregularis, sed peccat, & potest eligere, & ea, quæ sunt jurisdictionis exercere, licet non eligi: & si confert sacramenta, licet peccet, tamen collatio tenet, & suum habet effectum.

a al. Subdecano. b C. un. eod. tit. in 4. comp. c Hic titulus plurimis manuscr. restitutus est: vulgari dissentiunt. al. ita: Gregor. IX. I. & A. Canon. Pragen.

Idem. (an. 1237.)

Si celebrat a minori excommunicatione ligatus, licet graviter peccet, nullius tamen notam irregularitatis incurrit, nec eligere prohibetur, vel ea, quæ ratione jurisdictionis sibi competunt, exercere. Si tamen scienter talis electus fuerit, ejus electio est irritanda, pro eo quod ad susceptionem eorum eligitur, a quorum perceptione a sanctis Patribus est privatus. Peccat autem conferendo Ecclesiastica sacramenta: sed ab eo collata virtutis non caret effectu, cum non videatur a collatione, sed participatione sacramentorum (quæ in sola consistit perceptione) remotus: dummodo non in contemptum Ecclesiasticæ disciplinæ, videlicet contra prohibitionem superioris, communioni excommunicatorum pertinaciter se ingerit: in quo casu est anathemate feriendus.

TITULUS XXVIII.
DE CLERICO b NON ORDINATO

MINISTRANTE.

CAP. I.

Clericus ministrans in pertinentibus ad ordinem, quem non habet, deponendus est, & amplius non ordinandus.

Hormilda c. Papa. (an. 520.)

Si quis b baptizaverit, aut aliquod divinum officium exercuerit non ordinatus, propter temeritatem abjiciatur de Ecclesia, & nunquam ordinetur.

CAP. II.

Diaconus Missam celebrans ad Sacerdotium non promovetur: & a Diaconatu suspenditur ad tempus: sed in beneficio poterit ad tempus dispensari.

Urbanus III. Legion. Episcopo. (an. 1186.)

Ex literis tuæ f. Fraternalitatis innotuit nobis, quod I. Diaconus, cum non imposuisset ei manum, Missarum celebrationem usurpare præsumpsit: [& infra. 1] Consultationi tuæ taliter respondemus, quod ad Sacerdotis officium non poterit promoveri: a Diaconatu quoque biennio vel triennio pro tua maneat provisione suspensus. De beneficio autem misericorditer agatur cum eo: ne sustentatione privatus, ad seculi negotia revertatur. Ut autem securius ei possis hanc misericordiam facere, de agenda poenitentia diligentem g. circa eum curam non desinas exhibere: salubrius autem sibi absque dubio providebit, si ad regularem vitam se duxerit transferendum.

[1 Postmodum vero Domino aspirante, rediit ad seipsum: & proprium cognoscens excessum, in tanto sibi periculo consulti humiliter postulavit: quia igitur super hoc tua nos duxit Fr. consulendos, literis præsentibus.]

TITULUS XXIX.
DE CLERICO PER SALTUM PROMOTO.

CAP. UN.

Qui ignoranter per saltum de Subdiacono fr. Presbyter, post poenitentiam in Diaconum ordinatur, & postea potest secum in Sacerdotio dispensari.

Inno-

a Vide Covarr. in c. alma mater. de sent. excom. l. 6. & 8. Theologos. 4. sent. dist. 18. & seq. & Summistas, verbo, excommunicatio. b In 7. manuscr. de non ordinato ministrante. e al. Honorius. d Cap. 1. eod. tit. in 1. compil. vid. Bernard. Diaz. in pract. crim. can. c. 12. e Legien. al. Lingen. f C. 2. eod. tit. in 1. compil. & post Conc. Lateran. sub Alex. III. cap. 50. c. 6a. g diligenter.

Innocentius III. Bonon. Episcopo. [an. 1213. Roma in Angliam.]

Tuæ literæ a continebant, quod (sicut ex relatione quorundam receperas) P. Presbyter Diaconatus ordine prætermisso, se fecit ad Sacerdotii ordinem promoveri. Ipse tibi quoque secreto confessus est, se pro certo nescire, si res taliter se haberet, sed ex quo boni viri hoc assererent, inter quos fuerat conversatus, credebant assertionem eorum, eo quod tempore, quo ordines inferiores susceperat, intra annos discretionis fuerat constitutus: [& infra. 1] Mandamus, quatenus condignam poenitentiam pro hujusmodi negligentia injungas eidem: quia peracta (quia non intelligitur iteratum, quod factum esse nescitur) ipsum in Diaconum ordinare procuret, & sic de misericordia eundem ministrare permittas in ordine Sacerdotis.

[1 Tu igitur ipsum ad Apostol. sed. transmittens, nobis supplicasti humiliter, ut cum eo misericorditer agere dignemur. Nos igitur ejus miseria condolentes, f. t. per Apost. sed.]

TITULUS XXX.
DE EO, QUI FURTIVE ORDINEM SUSCEPIT. b

CAP. I.

Qui furtive recipit ordinem, si contra hoc facientes lata erat excommunicatio, sine dispensatione Papæ in sic suscepto ministrare, vel ad superiorem ascendere non potest: sed si excommunicatio lata non erat, Episcopus, & Abbas poterunt dispensare. h. d. cum duobus sequentibus.

Alexander III. Lingonen. Episcopo. c. (an. 1180.)

Veniens ad nos P. nobis d. exposuit, se furtive Diaconatus ordinem suscepisse. Unde Fr. t. resp. quod si non fuit a te, vel ab alio Archidiaconorum, vel Prælatorum tuorum sub Anathematis interminatione prohibitus, tu ipse in promotione ipsius ad Sacerdotale officium condigna satisfactione imposita (nisi alia impediatur) pro arbitrio tuo dispenses. Si vero interminatio anathematis super hoc facta est, moneas eum, ut in aliquo monasterio seu canonica habitum suscipiat regularem: cui, ex quo in habitu illo aliquanto tempore fuerit laudabiliter conversatus, poteris misericorditer providere: alioquin nulla ratione concedimus eum ad Sacerdotalem ordinem promoveri.

CAP. II.

Summatum est supra capitulo proximo.

Celestinus III. c. (an. 1195.)

Cum H. lator f. præsentium, sicut nobis sua quæstione monstravit, ad tuam [ordinationis causa] præsentiam accessisset, juxta consuetudinem patriæ sibi quatuor minores ordines contulisti: quibus non contentus, Subdiaconatum temerario ausu recepit. Quia vero idem Clericus in hoc facto multum excessit: Mandamus, quatenus eum in minoribus duntaxat ordinibus celebrare permittas. Si vero domum religionis intraverit, & vita & mores ejus exegerint, Abbas (si voluerit) in aliis poterit ordinibus dispensare.

CAP. III.

Summatum est supra capitulo primo.

Idem.

Innotuit nobis g, quod G. Clericus, & alii duo de dicecesi tua ad G. quondam Seguntin. Episcopum, ut ordines ab eo reciperent, accesserunt. Cumque ab eodem Episcopo sub excommunicationis sententia fuisset inhibitum,

a C. 1. eod. tit. in 3. comp. b Quod sit ordinem furtive suscipere, præter Panormitanum, & alios hic tradit Hostiensis in summa eod. tit. & Bernard. Diaz. in pract. crim. can. c. 21. c Linconen. al. Livonien. d C. 1. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Later. sub Alex. III. p. 26. c. 9. e Clemens III. f C. 1. eod. tit. in 1. comp. g C. 2. eod. tit. in 2. comp. vid. allegata in præced. c. hoc eod. tit. & Conc. Trid. sess. 23. de refor. c. 12. 13. & 14.

ne quis se ad duos ordines suscipiendos ingereret, prædicti Clerici nihilominus Subdiaconatus & Diaconatus ordinem clandestine susceperunt: [& infra. 1] Consul. tuæ taliter respond. quod ordinati in susceptis ordinibus de juris rigore ministrare non debent. Verum, tamen ad religionem aliquam voluerint se transferre, & peracta poenitentia pro arbitrio tuo eis injuncta, ibidem laudabiliter fuerint conversati, processu temporis a cum eis poteris de nostra licentia dispensare, ut postmodum susceptorum ordinum executione latentur.

[1 Quia igitur quid tibi agendum sit pro his nos duxit tua Fr. consulendos.]

TITULUS XXXI.
DE EXCESSIBUS PRÆLATORUM, ET SUBDITORUM.

CAP. I.

Monet prælatos abstinere a gravaminibus subditorum, & aliqua enumerat, & geminam penam imponit contra facientibus.

Alexander III. (an. 1170. Rome.)

Pervenit b ad audientiam nostram: [& infra. 1] Cum autem Presbyteros, quasi filios & fratres benigna, ac fraterna debeatis charitate fovere: Mandamus, quatenus in eos tallias, & exactiones indebitas exercere nullatenus præsumatis, nec de cætero irrationabiliter gravetis, vel inhoneste tractetis eosdem, aut sine iudicio Capituli suspendere, vel eorum Ecclesias interdicto subicere attentetis, neque duas Ecclesias, quarum unam sufficere videbitis, permittatis illos tenere, nec aliquem excommunicare sine ordine judiciario præsumatis. Scituri pro certo, quod si hujusmodi rumores de vobis iterum ad aures nostras pervenerint, pro tantis excessibus vos taliter puniemus, quod timore poenæ vestræ cæteri a similibus abstinebunt.

[1 Unde si verum est, miramur plurimum, & adversus vos de jure movemur, quod in Presbyteros, qui sunt in vestra jurisdictione constituti, singulis annis, quasi in servos mercenarios, calliam facitis, quibus nisi ad voluntatem vestram pecuniam solverint, divinum officium interdicitis, & eos viliter & inhoneste interim tractatis, quod ipsos Laicos despicabiles redditis. Ideo si hæc vera sunt, gravi debetis ultione feriri.]

CAP. II.

Non potest Episcopus sine causa Ecclesiam alteri subjunctam ab illius subjectione, & obsequio liberare.

Idem Cantuariensis Archiepiscopo. (an. 1180.)

Ad hæc d, quoniam Episcopus plures Ecclesias a consuetudine, & obsequio Archidiaconorum liberas constituit, & immunes, per quod reditus diminuit eorumdem: Mandamus, quatenus factum Episcopi super hoc corrigas & emendes, & ita provideas, quod præfatis Archidiaconis consuetudines, quas Presbyteri in Ecclesiis suorum Archidiaconatum debent, plenarie conferentur, & illis debitam reverentiam exhibeant, & honorem.

CAP. III.

Habens subjectionem, seu collationem beneficii, illud pro suo usu retinere non potest, seu sibi conferre.

Idem Exonien. Episcopo. (an. 1180.)

Ad aures e nostras pervenit, quod quidam Archidiaconi tui se in Ecclesias, quæ in suis Archidiaconatibus vacant, auctoritate propria intrudere non verentur:

a Temporum. b Cap. 1. eod. tit. in 1. comp. c Vid. l. 2. in princ. C. ad L. Jul. repepr. & Institut. de exc. §. hodie autem in fin. d Cap. 2. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lateran. p. 24. c. 4. e Cap. 3. eod. tit. in 1. comp. & post Conc. Lateran. sub Alexand. III. part. 24. c. 3.

rentur: [& infra.] Mandamus, quatenus eos, qui tali modo Ecclesias occupant, vel occupatas detinent, ad easdem dimitendas censura Ecclesiastica compellas, & easdem Ecclesias de personis idoneis ordinans, præfatos Archidiaconos pro tanta præsumptione debita cures animadvertitione punire.

[& sic ipsas Ecclesias detinere non erubescunt. Attendentes itaq. absolum, & omni rationi contrarium tanta præsumptionis excessum, nec volentes incorrectum relinquere, F. t. per Ap. f.]

CAP. IV.

Contra naturam incontinentes, si sunt Clerici, deponuntur, & in monasterio detruduntur: si Laici, excommunicantur.

Idem in Concilio Lateranen. a (an. 1179.)

Clerici: [& infra.] Quicumque illa incontinentia, quæ contra naturam est (propter quam ira Dei venit in filios dissidentiae, & quinque civitates præsumptis) deprehensi fuerint laborare, si Clerici fuerint, deiciantur a Clero, vel ad agendam poenitentiam in monasteriis detrudantur: si Laici, excommunicationi subdantur, & a cœtu fidelium fiant penitus alieni.

CAP. V.

Subditus non tenetur parere superiori aliquid exigenti, vel præcipienti contra tenorem sui privilegii.

Idem. (an. 1172.)

Sane si Episcopi b aliquid ab Abbatibus præter debitam obedientiam contra libertatem ordinis a præd. n. & a nobis indultam exigunt, liberum sit Abbatibus auctoritate Apost. quod petitur, denegare.

CAP. VI.

Vicarius Ecclesie usurpans sibi ipse Ecclesie personatum contra præstitum iuramentum, ad officii sui executionem admitti non debet.

Idem Norvicens. Episcopo. (an. 1180.)

Illud etiam de Vicariis, qui personis fide, & sacramento obligati sunt, duximus statuendum, quod si personatum sibi falso assumentes contra personas se erexerint, & super hoc in iure confessi fuerint, vel convicti, de cætero in eodem Episcopatu ad officii sui executionem nullatenus admittantur.

CAP. VII.

Excommunicatio lata contra subditum, quia non parat contra privilegium sibi a superiori concessum, non tenet.

Clemens III. (an. 1190.)

Cum d ad quorundam: [& infra.] Ideoque diser. v. Apost. auctoritate concedimus, ut si Ecclesiarum Prælati numerum electionis, & personarum in Later. Concilio constitutum, cum Ecclesias visitant, excedere forte præsumpserint, & pro illis procuratorem exegerint, liberum sit vobis auctoritate Apostol. denegare: & si propter hoc in Ecclesiis vestras, vel Clericos aliquam sententiam promulgaverint, ipsam decernimus non tenere.

[& Malitiam coercendam in Concilio fuerit Lateran. multa deliberatione statutum, ut Archiepiscopi, Episcopi, Archidiaconi, Archiepiscopi, & Decani certum electionis numerum, & personarum in Ecclesiarum visitationibus non excedant: quia sicut audivimus, quidam ex prædictis personis id in Ecclesiis vestris nequaquam observant, super hoc commoditati vestra attentius duximus salubriter providendum.]

CAP. VIII.

Prælati inferior citra Episcopum non potest suam Ecclesiam, vel sibi subjectam alteri unire sine Episcopi consensu, etiam Metropolitanis auctoritate interveniente. h. d. & est casus multum allegabilis.

a Idem scil. Alex. III. in Conc. Lat. c. 11. & 12. tit. de cobab. Cler. & mul. in 1. comp. b C. 1. eod. tit. in 1. comp. c C. 1. tit. de de iureiur. in 2. comp. & post Conc. Lat. sub Alex. III. p. 39. c. 2. d Cap. 3. eod. tit. in 2. comp. Vid. citatos in c. cum ex officio. sup. de præser. e Faventin. habet vetus compilatio.

Celestinus III. Faustino Episcopo e (an. 1196.)

Sicut unire Episcopatus, atque potestati subicere alienæ ad summum Pontificem pertinere dignoscitur: ita Episcopi est Ecclesiarum suæ diocesis unio, & subiectio earundem. Cum itaque Prior Graden. monasterium suum, quod est in tua diocesi, & de tuo debet ordinari consensu, monasterio de Acato a (tuo assensu minime requisito) subjecerit, sive unierit: quod fecit te inconsulto, tibi liceat auctoritate nostra (sicut iustum fuerit) infirmare: non obstante assensu, vel confirmatione, quam Metropolitanus interposuisse proponitur, cum in diocesi sui Suffraganei absque ipsius assensu non debeat aliquid contra constitutiones canonicas attentare, nos quoque id decernimus irritandum.

CAP. IX.

Suspendi debet Clericus, qui de suo crimine publice gloriatur.

Innocentius III. Archiepiscopo sancti Andree

de Pal. b (an. 1214.)

Quam sit grave crimen in Clericis, cum malefecerint, gloriari, nullus sanæ mentis ignorat. Accepimus sane, quod cum R. Deserien. P. filiam suam cuidam I. nomine tradiderit in uxorem, P. Diaconus non erubuit publice confiteri d, se mulierem prædictam carnaliter cognovisse: unde factum est, quod vir ad propria eam remitteret, cui fuerat matrimonialiter copulata. Ideoque mandamus, quatenus si tibi constiterit de præmissis, app. cessante præfatum Clericum ab officio, & beneficio suspendere non postponas, compellens virum, ut uxorem suam recipiat, eique (sicut iustum est) officium exhibeat maritale.

CAP. X.

Clericus auctoritatem, vel consilium directe, vel indirecte homicidio præstans, irregularis efficitur.

Idem Episcopo Hipponen. e & Abbati de Toletis, Vistroribus Lombardia. (an. 1214.)

EX literis vestris accepimus, quod cum ad Albiganensem Ecclesiam una cum Pisano Archiepiscopo, tunc Episcopo Vercell. accessissetis visitationis officium impleturi, Albiganensis Episcopus inter cætera, quæ proposita fuerant contra ipsum, ore proprio est confessus, quod cum quidam in villa quadam ad eius jurisdictionem spectantem infamaretur de furto, & idem illud inficiaretur omnino, offerens, quod candentis ferri iudicio se purgaret, & ut suspendio puniretur, si deficeret in eodem: dictus Episcopus requisivit a Iudice, quid super hoc videretur eidem: & cum Iudex respondisset, ut fieret, sicut ipse fur dixerat, ferrum candens in ipsius præsentia Episcopi est allatum: quod cum accepisset fur ille, combustus est: unde Iudex pavescens, quid sibi super hoc videretur, consuluit Episcopum memoratum. Qui respondit, quod si fur sic evaderet, malum esset: quanquam affirmet se verbis talibus usum fuisse: auditis, quantus est clamor populi, omnes dicunt, malum est, si sic evaserit impunitus: & sic Episcopus, & Iudex villam ipsam cum multitudine sunt ingressi, in quorum præsentia prædictus fur est suspensus: propter quod ipsum cum literis vestris ad sed. Apost. destinatis: sed idem nihil super his proposuit coram nobis, nec literas vestras vidimus, licet idem se nobis illas asserat præsentasse: quinimo b cum dictus Archiepiscopus ad sed. Apost. accessit, qui nobis huiusmodi rei seriem plenarie indicavit, idem Episcopus a nostra discessit præsentia, & perquisitus non potuit inveniri. Nos autem quia idem Episcopus non solum in iudicio candentis ferri, verum etiam in

a Atrerato. ab. Atrerato. b Pallis. al. Polian. c Cap. 2. eod. tit. in 3. compil. d proferri. e Tpor. & Abbati de Tileco. f C. 3. eod. tit. in 3. compil. g illius. h al. ita: quinimo statim cum, & c. i Cur iudicium ferri candentis sit illicitum, tradit luculenter B. Tom. 2. 2. q. 95. art. 8. ad. 3. arg.

in furis suspensio graviter noscitur deliquisse, cum his non tantum auctoritatem præstiterit, verum etiam præsentiam exhibuerit corporalem, ipsum indignum altaris ministerio reputamus. Cum igitur Pontificale officium sine altaris ministerio non valeat adimpleri: mandamus, quatenus, ut Episcopatu cedat, moneatis eundem, alioquin ipsum ab Albiganen. Ecclesia amoventes, faciatis eundem per electionem canonicam de persona idonea provideri.

CAP. XI.

Collatio beneficii facta indigno occulta cassari debet, & conferens secundo ante cassationem primæ collationis, privari debet ea vice potestate conferendi.

Idem Archiepiscopo, & Majoris monasterii, & sancti

Juliani Abbatibus Turonen. (an. 1214.)

INTER dilectos filios B. & P. a Canonicos Pictaven. super Succentoria Pictaven. Ecclesie quæstione suborta, utroque afferente Succentoriam ipsam se per Pictaven. Cantorem [ad quem donatio ejus pertinebat] canonicè assensum: [& infra.] Nos igitur attestationibus utriusque partis inspectis invenimus esse probatum, eundem P. publicum aleatorem esse, ac usurarium manifestum b, utpote qui undecim denarios pro duodecim mutaverat in ludo: unde licet ad palliandum tantæ præsumptionis excessum propulerit, quod hoc fecerat juxta consuetudinem Gallicorum Clericorum, qua fere universi Clerici mutant sic frequenter, & ludunt: nos tamen, qui ex officii nostri debito pestes huiusmodi extirpare proponimus, atque ludos voluptuosos (occasione quorum sub quadam curialitatis imagine ad dissolutionis materiam devenitur) penitus improbamus, excusationem prædictam, quæ per pravam consuetudinem [quæ corruptela dicenda est] palliatur, frivolum reputantes, cum in illis magis plebilis sit offensa, per quos ad excusandas excusationes in culpis delinquendi auctoritas usurpatur: quod circa eundem P. de Succentoria factum esse dignoscitur, propter indignitatem, & vilitatem ipsius duximus irritandum, cum personis vilibus, & indignis portæ dignitatis patere non debeant juxta legitimas sanctiones. Præterea contra præfatum B. fuit manifeste (per cæstres) probatum, quod de conscientia Judicum ultima clausula inserta non fuerat in literis eorundem, sicut in ipsorum depositionibus exprimitur evidenter: [& infra.] Unde pars altera proponebat, quod cum prædictus B. scilicet usus fuerit literis sic falsatis, debeat tanquam falsarius omnino repelli. Verum nos attendentes, quod etsi constaret, quod dicta clausula literis illis fuisset apposta præter conscientiam Judicum prædictorum d, quia tamen fides facta nobis non fuit, quod dictus B. illam clausulam apposuerit, vel procuraverit, ut ab alio poneretur, vel etiam quod scilicet usus fuerit literis sic falsatis, ab huiusmodi falsitatis objectu eundem duximus absolvendum: maxime cum postquam sibi hoc objectum fuit, prætermiserit uti eis: [& infra.] Cum igitur per depositiones duorum testium nobis constiterit, quod concessio P. facta præcesserit, quanquam propter indignitatem ejusdem meruit reprobari, concessionem postmodum B. factam irritam decernimus, & inane. Quia vero Cantor adeo inconstanter se habuit in hoc facto, ut prima donatione non reprobata secundam facere attentaverit, & dignum sit, ut in eo quis puniatur, in quo visus est deliquisse, in hoc ejus duximus varietatis inconstantiam puniendam, ut concedendi Succentoriam ipsam hac vice nullam habeat

privati homines regulariter nequeunt constituere collegium, & habere signa collegii, nisi eis aliter concedatur.

Idem Præposito R. & I. Archidiacono Suevionen.

[an. 1225.]

Dilecta in Christo filia Abbatisa Jotrenen. nobis insinuare curavit, quod cum Presbyteri, & Clerici Jotrenen. Ecclesie Meldensis diocesis non consueverint proprium habere sigillum, nec sint unum corpus, ita quod Capitulum appellaretur d, nihilominus contra voluntatem ipsius [quæ ipsorum caput est, & patrona] sigillum habere contendunt: [& infra.] Diser. v. mandamus, quatenus si vobis constiterit ita esse, dictis Presbyteris, & Clericis auctoritate nostra inhibeat expresse, ne præsumant vel de novo fabricare sigillum, vel uti eo, si forte noviter fuerit fabricatum.

[& In ipsius præiudicium, & gravamen, quare id eis a nobis petiti inibi. Quia vero nobis non constitit de præmissis.]

CAP. XV.

Qui contra iuramentum negat Prælatum dominum suum, vel coram Iudice seculari de ipso conqueritur, vel ipsum invadit, deponi debet.

a Cap. 4. eod. tit. in 3. compil. b Vid. c. quoniam in omnibus sup. de usur. & Bernard. c. 82. c Haec due voces, per testes, desunt in antiquis exemplaribus: absunt etiam a veteri comp. & omnibus Vaticanis. d vox prædictorum, deest in antiquioribus Conditi. e Vid. l. ubi numerus C. deest.

facultatem: præsentium vobis auctoritate mandantes concedimus, quatenus eandem, auctoritate nostra suffulti, persona idonea assignetis.

CAP. XII.

Cognoscere de causa matrimoniali, item poenitentias publicas, & indulgentias concedere spectat ad dignitatem Episcopi: unde inferior Prælatus de his se intromittere non debet, nisi ei competat de iure speciali.

Idem in Concilio Generali. a (an. 1216.)

Accidentibus ad nos de diversis mundi partibus Episcoporum querelis intelleximus graves, & grandes quorundam Abbatum excessus, qui suis finibus non contenti manus ad ea, quæ sunt Episcopalis dignitatis extendunt, de causis matrimonialibus cognoscendo, injungendo publicas poenitentias, concedendo etiam indulgentiarum literas, & similia præsumendo: unde contingit interdum, quod vilescit Episcopalis auctoritas apud multos. Volentes igitur in his & Episcoporum dignitati, & Abbatum providere salutem, præfati decreto firmiter prohibemus, ne quis Abbatum ad talia se præsumat extendere, si proprium voluerit periculum evitare, nisi forsitan quisquam eorum speciali concessione, vel alia legi tima causa super huiusmodi valeat se tueri.

CAP. XIII.

Ad revelandum peccatorem, sive peccatum in poenitentia confessum, Sacerdos compelli non potest.

Honorius III. P. tit. sanctæ Prudentianæ b Presbytero

Cardinali. (an. 1229.)

Dilectus filius Joannes Presbyter exposuit e conquerendo, quod Rectores Fraternalitatis urbis ipsam ad revelandum fures, & quod super quodam furto sibi tanquam Sacerdoti fuerat revelatum, vel ad satisfaciendum exinde damnum passo arctare nitentes, in eum (nisi alterum præmissorum efficeret) tulerunt sententiam interdicti. Quia igitur perniciosum esset prædictum Presbyterum sibi taliter credita revelare, ac cogi ad id, quod non rapuit, exsolvendum: Diser. t. mandamus, quatenus præfatos Rectores coram te conveniens injungas eisdem, ut a memorati Presbyteri gravamine penitus conquiescant.

CAP. XIV.

Privati homines regulariter nequeunt constituere collegium, & habere signa collegii, nisi eis aliter concedatur.

Idem Præposito R. & I. Archidiacono Suevionen.

[an. 1225.]

Dilecta in Christo filia Abbatisa Jotrenen. nobis insinuare curavit, quod cum Presbyteri, & Clerici Jotrenen. Ecclesie Meldensis diocesis non consueverint proprium habere sigillum, nec sint unum corpus, ita quod Capitulum appellaretur d, nihilominus contra voluntatem ipsius [quæ ipsorum caput est, & patrona] sigillum habere contendunt: [& infra.] Diser. v. mandamus, quatenus si vobis constiterit ita esse, dictis Presbyteris, & Clericis auctoritate nostra inhibeat expresse, ne præsumant vel de novo fabricare sigillum, vel uti eo, si forte noviter fuerit fabricatum.

[& In ipsius præiudicium, & gravamen, quare id eis a nobis petiti inibi. Quia vero nobis non constitit de præmissis.]

CAP. XV.

Qui contra iuramentum negat Prælatum dominum suum, vel coram Iudice seculari de ipso conqueritur, vel ipsum invadit, deponi debet.

Idem

a Idem scil. Innocent. III. in concil. gener. cap. 60. & cap. 1. eod. tit. in 4. compil. b Pro Prudentianæ, repositum est Prudentianæ, ut sup. c. 35. de electione. c Vid. cap. omnis infr. de poen. & remiss. d appellentur.

Idem a S. Auberti Archidiacon. Abbati de Annona, & Præposito Cameracen. (an. 1226.)

Gravem & dolore non vacuam: [& inf. 1] Difer. v. mandamus, quatenus si vobis constiterit Archidiaconum semel & secundo, contra fidem homagii præstiti, ac debitam reverentiam, Episcopum suum esse dominum negasse b, vel in foro seculari deposuisse contra eum super rebus spiritualibus quæstionem, aut tam invalori Episcopi, & lociorum ejus, quam fratri ejus, vel e complicitibus suis causam, vel consilium præbuisse: ipsum tanquam membrum putridum ab Ambianen. Ecclesia perpetuo abscindatis, beneficia sua facientes personis idoneis per illos, ad quos donatio pertinet, assignati.

[1 Ac toti Clero contumeliam aculeis circumfertam recipimus quæstionem: quod cum ven. f. n. Ambianen. Episcopus quoddam beneficium vacans, quod altare dicitur, cuidam idoneo, prout ad se spectare credebat, absente Archidiacono Ambian. contulisset, idem Archidiaconus stipatus caterva fratris sui, & quorundam aliorum, accedens ad Episcopum memoratum, & proponens, quod ei injuriatus fuerat super hoc, instituit apud eum, ut sine cause cognitione a beneficio ipso prorsus amoveretur ab eo institutus.]

C A P. XVI.

Ponit XV. gravamina illata Religiosis, a quibus præcipit Prælatos abstinere.

Gregorius IX. universis Ecclesiarum Prælati. (an. 1235.)

Inimica iniqua: [& inf.] Cum religiosi viri abnegantes salubriter semetipsos, elegerint in paupertate Christo pauperi ad placitum famulari, tanquam nihil habentes, & omnia possidentes: non desunt plerique tam Ecclesiarum Prælati, quam alii, qui cæca cupiditate seducti, propriæ aviditati subtrahi reputantes, quicquid prædictis fidelium pietas elargitur, quietem ipsorum multipliciter inquietant d. Volunt namque contra regulam a sede Apostolica approbatam, & sui ordinis instituta, ipsis invitatis eorum confessiones audire, ac eis injungere poenitentias, & Eucharistiam exhibere: nec volunt, ut corpus Christi in eorum Oratoriis referretur: & fratres ipsorum defunctos apud Ecclesias suas compellunt sepeliri, & eorum exequias celebrari: & si quis decedentium fratrum alibi, quam in suis Ecclesiis eligat e sepulturam, funus primo ad Ecclesias suas deferri cogunt, ut oblatio suis usibus cedat. Nec sustinentes eos habere campanam, vel cœmeterium benedictum, certis tantum temporibus permittunt ipsos celebrare divina. Volunt quoque in domibus eorum f certum numerum fratrum, Sacerdotum, Clericorum, & Latorum, necnon cereorum, lampadum, & ornamentorum, pro voluntate sua taxare, ac residuum cereorum, quando noviter apponuntur, exigunt ab eisdem. Nec permittunt, quod g novi Sacerdotes eorum alibi, quam in Ecclesiis suis celebrent primas Missas, eos nihilominus compellentes, ut in quotidianis Missis, quas in suis locis, & altaribus celebrant, oblationes ad opus eorum recipiant, & referrent: quicquid etiam eis, dum celebrant Missarum solennia, intra domorum suarum ambitum pia fidelium devotione donatur, ab ipsis extorquere oblationis nomine contententes, quod eisdem tam in ornamentis altaris, quam in libris Ecclesiasticis absolute confertur, vendicant perperam juri suo. Quocirca mandamus, quatenus universi, & singuli a prænotatis gravaminibus desistatis, subditos vestros ad hujusmodi arctius compescendo.

C A P. XVII.

Ponit XII. gravamina Prædicatorum, & Minorum, a quibus præcipit Prælatos abstinere.

a al. Idem Abb. S. Alberti Archidiacon. de Annona, &c. b denegasse. c al. cum complicitibus, &c. d inquietent, e eligit. f eorundem. g ut.

Idem universis Ecclesiarum Prælati. (an. 1236.)

Inimica prava: [& inf.] Cum quidam viri religiosi, utputa fratres Prædicatores, & Minores (quorum ordinem, & regulam sedem Apostol. noscitur approbasse) in arctissima b paupertate Christo pauperi famulentur, plerique Prælati, & alii eos ad Synodos suas cogunt accedere, ac suis constitutionibus subjacere: nec his contenti, Capitula & scrutinia in locis fratrum pro his corrigendis facturos se comminantur, fidelitatem juramento firmatam ab eorum ministris & custodibus exigentes: eis quoque, ut tam extra civitates, quam intra cum eis professionaliter veniant, ex levi causa mandantes, excommunicationis sententiam fulminant in benefactores ipsorum: & idipsum fratribus comminantes, eos de locis, in quibus Domino famulantur, fatagunt amovere, nisi eis obediunt in omnibus supradictis. Ad hoc c ne fratres ad honorabiliores d civitates & villas, ubi religiose ac honeste valeant commorari, a populis devote vocati accedere audeant inhibentes, tam in accedentes fratres, quam in receptores e eorum præsumunt excommunicationis sententiam promulgare. Ab eis etiam de hortorum fructibus decimas, necnon de habitaculis fratrum (sicut de Judæorum domibus) contendunt redditus extorquere: afferendo, quod nisi fratres morarentur ibidem, ab aliis habitatoribus proventus aliqui solverentur: & ut ipsos suæ subdant totaliter ditioni, eisdem ministros, & custodes volunt præficere pro suæ arbitrio voluntatis. Quocirca mandamus, quatenus universi & singuli a prænotatis gravaminibus desistatis, subditos vestros ab hujusmodi arctius compescendo.

C A P. XVIII.

Non servans interdictum, suspensus est ab officio, & beneficio, & omni jurisdictione. h. d. secundum verum intellectum.

Idem Archiepiscopo Bracaren. f (an. 1236.)

Tanta est clavis Petri: [& infra.] Ad confusionem P. Episcopi quondam Colubrien. non potest in memoria non venire, quantum in nos, & Ecclesiam Romanam deliquerit, despexerit Petri claves, & Ecclesiasticam læserit potestatem: cum non solum interdicti sententiam (quam servaverat ab initio) temere violavit, verum etiam induxit alios, imo compulit, non servare: & quos inducere monitis, & flectere minis ac terroribus ad violandam interdicti sententiam nulla potuit ratione, post atroces injurias, amissionem honorum, spoliationem parentum, dignitatibus, præbendis, & beneficiis spoliatus, coegit miserabiliter exulare, ea suis in hac parte fautoribus non absque præsumptione temeraria conferendo, quæ omnia idem Episcopus in nostra, & g fratrum nostrorum præsentia publice recognovit. Licet autem memoratus Episcopus in manibus nostris spontanea cesserit voluntate, nolentes tamen, ut hi, qui hujusmodi sententiam interdicti non sunt veriti temeritate propria violare, ac recipere dignitates, Præbendas, ac beneficia aliorum, qui absque culpa & sine causa rationabili eis fuerant spoliati, severitatem effugiant canonicæ ultionis, ne facti perversitas transeat præsumptoribus in exemplum: auctoritate Dei omnipotentis, omnem institutionem, destitutionem, collationem Præbendarum, beneficiorum, ac dignitatum præsumptas per eundem Episcopum, & excommunicationis, seu interdicti sententias, in quocunque hac occasione prolatas ab eo post interdicti violationem ejusdem, decernimus irritas & inanes. Quia vero ubi magis exceditur, ibi est

a De cogendis Synodis, & qui sint vocandi, vid. Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 2. b altissima. c ad hæc. d honorabiles. e receptores. f Bracarensis, & Colubriensis seu Colibriensis, Episcopatus sunt vetustissimi in Portugallia: g al. ita, & in fratrum, &c.

est severius vindicandum: mandamus, quatenus omnibus, quos prædictus Episcopus in supradicta beneficia, Præbendas, & dignitates intravit, non solum a beneficiis ipsis, Præbendis, & dignitatibus, verum etiam ab aliis beneficiis (si qua obtineat) & Ecclesiis prorsus amotis tam præsumptores eisdem, quam omnes alios, qui præfatum interdictum damnabiliter violaverunt, suspendas auctoritate Apostol. ab officio, & beneficio. Illos quoque, quos in personas, & res prædictorum Canonicorum, Prælatorum, & Clericorum manus temerarias constitit extendisse, ad nostram venire compellas præsentiam, pro meritis sententiam crecepturos, invocato ad hoc [si opus fuerit] auxilio brachii secularis.

TITULUS XXXII. DE NOVI OPERIS NUNCINATIONE. C A P. I.

Etiam Ecclesia edificata post nunciationem novi operis, destruenda est expensis constructis. h. d. cum sequenti.

Lucius III. Paduano Episcopo. (an. 1181.)

Intelleximus d ex literis tuis, quod cum causa, quæ vertitur inter Priorem S. Cypriani, & Clericos de Rodigio super Capella, quæ in præjudicium baptismalis Ecclesiæ de Costa ab eisdem Clericis est constructa, Fr. t. delegata fuisset: [& inf. 1] quia vero e sicut leges non dedignantur sacros canones imitari, ita & sacrorum statuta canonum Principum constitutionibus adjuvantur: Fr. t. mandamus, quatenus diligenter considerans, quod post denunciationem novi operis, sive jure, sive injuria aliquid construatur, legibus debet constitutionibus demoliri: & quia nulla Ecclesia in præjudicium est alterius construenda f, negotium ipsum secundum legum, & canonum statuta non differas terminare.

[1 Fine canonico terminanda, partibus autem ad tuam præsentiam convocatis per testes sufficienter tibi innovit, quod præfata Ecclesia de Rodigio eandem Capellam post app. ad nos factam, & denunciationem novi operis edificare inceperat, & ob hoc præfatus Prior in judicio postulabat, quicquid in sepe dicta Capella post appell. ad nos factam, & denunciationem novi operis factum fuerat, penitus demoliri. Super quo discr. t. dubium videbatur, utrum ad hæc procedi posset canonico judicio, cum nihil de nunciatione novi operis sit in canonibus definitum, duxisti sed. Apostolicam consulendam.]

C A P. II.

Summatum est ut sup. cap. primo.

Innocentius III. Cantuar. Archiep. [an. 1210.]

Cum ex injuncto: [& inf. 1] Fr. t. mandamus, quatenus quicquid edificatum est in Ecclesia de Lamech, post novi operis nunciationem expensis tuis facias penitus demoliri, eo non obstante, si etiam absens extiteris, cum cautum sit legitima sanctione, ut si is, cui opus novum fuerat b nunciatum, ante remissionem edificaverit, deinde agere coeperit jus sibi esse ita edificatum habere, sibi debeat actio negari, reducens prorsus in irritum quicquid de instituendis ibi Canonicis, & aliis ad ipsam Ecclesiam pertinentibus ate, vel prædecessore tuo cognoscitur ordinatum, eorum redditibus ad statum pristinum revocatis, quos ab obligatione præstiti juramenti pro eo, quod ibidem instituti fuerunt, auctoritate nostra per te denunciari præcipimus absolutos: cum enim amodo non teneat principale, quicquid ex eo, vel ob id secutum est, sub præmissa distri-

a Violant. b Hæc duo verba, auctoritate Apostolica, desunt in aliquot manuscr. & in impressis paulo vetustioribus. c Vox, sententiam, deest in antiquioribus. d C. 3. tit. de Eccles. edific. in 2. comp. e al. quia vero sacra leges, &c. f constituenda. g Cap. 1. de novi oper. nunc. in 3. compil. consule Hof. in c. preced. h fuerit.

Tom. II.

ctione decernimus irritandum: [& inf. 2] Super eo quoque non sufficimus admirari, quod cum viri religiosi Monachi Cantuarien. qui omnia dimiserunt pro Christo, tot laboribus, & periculis personas, & res non dubitaverunt a frequenter exponere (quod non fecissent, nisi cognoscerent præmissa respicere in grave Cantuar. Ecclesiæ detrimentum) tu saltem pro vitando tam gravi scandalo proximorum ad hujusmodi etiam tibi prohibitis non cessasti: cum sacra Scripturæ testimonio debueras b didicisse, quod licet opera illa, quæ sine mortali peccato omitti non possunt, non sunt c pro vitando scandalo d dimittenda, nec ea debent pro scandalo vitando committi, quæ sine mortali peccato committi non possunt: ab his tamen, quæ sine peccato mortali committi possunt pariter, & dimitti, sit pro scandalo tollendo cessandum, & eis etiam pro vitando scandalo insistendum: unde Apostolus: Si scandalizatur e frater non comedam carnes in æternum. Et Dominus fin Evangelio contra eos, qui scandali præstant materiam: Væ, inquit, homini illi, per quem scandalum venit, &c. Et licet majorum scandalum sit vitandum, vitandum est etiam scandalum pusillorum juxta testimonium veritatis: Qui g scandalizaverit (inquit) unum de pusillis istis, qui in me credunt, &c. Finis ergo his taliter a te imponatur, quod præterita contradictionis rebellio per virtutem sequentis obedientiæ valeat expiari.

[1 Distincta tibi jussione mandavimus, ut in negotio capelle de Lamech, juxta formam in literis Ap. comprehensam ab oppressione Monachorum Cantuarien. omnino cessares. Cum autem quæ præmissimus, & similia in nostra fratrumque nostrorum præsentia prudenter essent a nunciis allegata: nos, qui tempus accepimus justitiam iudicandi, volentes illius vestigiis inhaerere, apud quem non est acceptio personarum, cuius locum licet indigni teneamus in terris, & ita via regia prudenter debeamus incedere, ut non declinemus ad dextram, vel ad sinistram, prædecessores quoque nostros Urban. & Clem. & etiam Celestinum credentes amplius imitandos in illis, maxime quæ deliberatione prævia statuerunt, de communi f. n. c.)

[2 Sicut sancitum est in traditione canonica & civili.]

C A P. III.

In opione est nunciantis novum opus, an intra tres menses de præjudicio suo debeat ostendere, & interim cessetur ab opere: an vero recepta cautione de opere demoliendo, statim edificare permittat. h. d. cum seq.

Honorius III.

Significantibus i Canonicis S. Opportunæ Parisien. innovit nobis, quod cum super eo, quod N. civis Parisien. in quadam platea Ecclesiæ suæ eis prohibentibus in sum edificabat præjudicium, & gravamen, deposuerunt coram Officiali Parisien. Archidiacono quæstionem, eis offerentibus in continenti probare præjudicium, & plateam ad suam Ecclesiam pertinere, ac petentibus, non obstante, quod dictus N. cautionem de demolendo opere offererat, edificium prohiberi. Et quia idem Officialis interloquendo decrevit probationes eorum admittendas esse, ac ab opere interim quiescendum, idem N. ad Senonen. Ecclesiam provocavit. Sed cum Senon. Officialis eadem interlocutoria revocata decreverit, ad opus sub cautione de demolendo ipso non admissis eorum probationibus procedendum, prædicti Canonici nostram audientiam appellarunt: [& inf. 1] Ideoque mandamus, quatenus, si est ita, revocato in

X x

a Dubitaverint b debeas. c sicut. d Vid. B. Thom. 2. 2. quæst. 43. per totam quæstionem. e 1. Cor. 8. f Matth. 18. g Ibid. h Decano & præposito majoris Ecclesiæ Ambianen. Cont. i Vid. Doct. in l. 1. D. de novi op. nunc. x al. curiam, idque in recentioribus, nam vetustiores Cod. Ecclesiam habent. l opere.